

Ἔφηβος

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΤΗΣ "ΣΥΝΤΡΟΦΙΑΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΤΟΥ ΠΡΟΤΥΠΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ ΑΘΗΝΩΝ,,

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ν. ΚΟΥΝΤΟΥΡΗΣ : Ἡ βιογραφία τοῦ Σολωμοῦ. Κ. ΣΚΑ-
ΛΙΟΡΑΣ : Σολωμικά μονόστιχα. — Ε. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ :
Ἡ «Φαρμακωμένη» τοῦ Σολωμοῦ. — Π. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ :
Ἡ Τρελλή Μάνα.— Ε. ΜΑΓΚΡΙΩΤΗ : Βαρκαρόλα. — Ι. ΓΑ-
ΒΡΙΗΛ : Κριτική.—Ν. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ : Εἰς φιλοπάτριν
— Ἡ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ. — Α. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ :
Ἐπίσκεψη στίς Μυκῆνες.—Ι. ΧΑΤΖΙΣΚΟΥ : Ὁ Κόκκινος Μύ-
λος—ΜΕΤΑΞΥ ΜΑΣ — Ξανά γιά τόν Ἔφηβο. — Δεύτερη
χροιά.—Φιλανθρωπικές Γιορτές.—Ἡ Διαγωνιστική γιορτή
τῶν τάξεων. — Ἡ Χριστουγεννιάτικη γιορτή τῆς Σ.Π.Α.Α.
— Ἀθλητική κίνηση.—Ἐκδρομές.—Νέα ἀπό τίς Κοινότητες.

Ἔφηβος

ΧΡΟΝΟΣ Α΄ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 1944 ΑΡΙΘΜ. ΦΥΛΛΟΥ 4

Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

Θεμελιωτής τῆς νεοελληνικῆς ποίησης καὶ συνάμα ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλληνικῆς καρδιάς στέκεται ὁ Διονύσιος Σολωμὸς συνεχιστὴς τοῦ παλαιοῦ μεγαλείου τῆς Ἑλληνικῆς γενεᾶς. Γεννήθηκε στὰ 1798 στὴ Ζάκυνθο—ἀπὸ τὶς ἄνομες σχέσεις τοῦ Κόντε Ν. Σολωμοῦ καὶ τῆς ὑπηρετρίας Α. Νίκλης σὰν ἀντιστάθμισμα γιὰ τὸ χάσιμο τοῦ Ρ. Φερραίου, λὲς κι' ἦταν αὐτὸς ὁ καρπὸς ποῦχε δώσει τοῦ μάρτυρα ὁ σπὸρος τῆς Ἑλευτεριάς. Τὰ πρῶτα γράμματα παίρνει στὴ πατρίδα του κυρίως ἀπὸ τὸν ποιητὴ Μαρτελάο καὶ μετὰ τὸ θάνατο τοῦ πατέρα του τὸ 1807 στέλνεται ἀπὸ τὸν κηδεμόνα του Μεσσάλα στὴ Βενετία γιὰ ἀνώτερες σπουδές. Ἀνίκανος νὰ ὑποταχθῆ στὶς αὐστηρὲς ἀρχὲς τοῦ Λυκείου τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης ἔρχεται στὴν Παβία νὰ σπουδάσῃ Νομικὰ ὅπου μετὰ ἀγάπη ρίχνεται στὸ διάβασμα τῆς παγκόσμιας φιλολογίας. Οἱ μεγάλοι ποιητὲς τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Μαντσώνη καὶ Μόντη ἐπιδρῶν ἀπάνω του καὶ αὐτὸ φαίνεται καθαρὰ στὰ πρῶτα Ἰταλικά ποιήματα ποῦ ἐμπνέεται. Τὸ 1818 γυρίζει στὴ πατρίδα του περισσότε-

ρο Ἰταλὸς παρὰ Ἕλληνας καὶ μετὰ ἐξασμένη σχεδὸν ἐντελῶς τὴ γλῶσσα του. Θέλοντας νὰ μάθῃ ὅμως τὰ ντόπια δημοτικὰ τραγούδια προσπαθεῖ νὰ μάθῃ τὰ Ἑλληνικά ἀλλὰ γρήγορα ἀφίνει αὐτὴ τὴ προσπάθεια ποῦ γινότανε δίχως κανένα σύστημα.

Ἐν τῷ μεταξύ γράφει στὰ Ἰταλικά ποιήματα καὶ ποῦ καὶ ποῦ κανένα διήγημα.

Τὸ 1822 φτάνει στὴ Ζάκυνθο ὁ Σπυρ. Τρικούπης ποῦ ἐξανίσταται ὅταν βλέπει ὅτι ἕνας τέτοιος Ἕλληνας μετὰ τόση ποιητικὴ δύναμη καὶ μετὰ τόση ζωντάνια γράφει Ἰταλικά. Τὸν παρακινεῖ καὶ κατορθώνει νὰ τὸν πείσῃ μαθαίνοντας τὴ γλῶσσα του νὰ γράψῃ Ἑλληνικά. Τὸ πρῶτο του ἀπλὸ ποίημα εἶναι γραμμένο γιὰ τὴν Αἰκ. Μαυροκορδάτου φέρνοντας τὸν τίτλο «ἡ Ξανθοῦλα». Τὸ ξέσπασμα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπανάστασης φέρνει μέσα του κάποια ἀνείπωτη τεράστια μεταβολὴ καὶ προκαλεῖ τὸν Σολωμὸ νὰ τραγουδήσῃ αὐτὴ τὴ χώρα μετὰ τὴν «Ὠδὴ στὴν Ἑλευθερίαν» ποῦ γράφτηκε στὰ 1823. Ἀπὸ τότε ἀρχίζει νὰ γράφῃ σχεδὸν πάντα μετὰ θέμα τὴν Ἑλλάδα μιλώντας γιὰ τὶς

ώμορφιές της, για τή θάλασσα για τὸ γαλάζιο οὐρανὸ μὰ κύρια για τή δύναμη τῆς ψυχῆς της. Σάν ἐπιδέξιος γλύπτης σκαλίζει τὰ ἔργα του κυνηγώντας τὸ τέλειο πού πολλές φορές τὸ ἀγγίζει ὄχι τόσο ἀπὸ ποιητικὴ ἀποψη ὅσο ἀπὸ ἀποψη περιεχόμενου.

Συχνὰ ἔρχεται ὁ ἔρωτας νὰ τὸν ἐμπνεύσῃ, ἀλλὰ ὁ πλατωνικὸς ἔρωτας, ὅπως μὲ τὴ Μαυροκορδάτου, τὴ Σουσιάνη Στράνη, τὴ Μαρία Παπαγεωργοπούλου. Ὁ Σολωμὸς εἶναι ἓνα μεγάλο παιδί, ὅπως φαίνεται ἀπὸ πολλές του πράξεις φορτωμένες ὅμως μὲ καταδεχτικότητα, γενναιοδωρία, μεγαλοψυχία πού αὐτὰ μόνο γκρεμίζουν τὴν πικρὴ του εἰρωνία καθὼς καὶ τὰ νεῦρα του.

Ἡ ζωὴ του κυλάει ἡσυχὰ μέχρις ὅτου τὸ 1828 ζητήματα περιουσιακὰ τὸν κάνουν νὰ φύγῃ στὴ Κέρκυρα. Τὰ ζητήματα αὐτὰ τὸν κάνουν μελαγχολικὸ καὶ τὸν γηράζουν πρόωρα, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὰ γράμματα πού στέλνει στοὺς δικούς του. Μόλις πῆγε στὴν Κέρκυρα τὸν ὑποδέχθηκαν πολλοὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ ὁ Βάμβας, μέλος τῆς τότε Ἀκαδημίας πού τοῦπε νὰ πάῃ στὴν κυρίως Ἑλλάδα. Αὐτὸς ὅμως ἀρνήθηκε. Γιατὶ ἄραγε; Ἴσως φοβήθηκε νὰ μὴ διαλύσῃ τὸ χρυσὸ ὄνειρο πούχε πλέξει για τὴ χώρα αὐτὴ ἐπειδὴ τότε ἡ δι-

χόνοια βασιλευε αὐτοῦ, ἴσως πάλι νὰ τοῦ ἄρεσε νὰ τὴ βλέπῃ μονάχα στὴ φαντασία του. Στὴ Κέρκυρα διαβάζει Γερμανικὴ φιλολογία, ἰδίως Σίλλερ. Ἐδῶ γράφει τὸ Λάμπρο, τὸν Κρητικὸ, ὅλα τὰ σχεδιάσματα τῶν Ἐλευθέρων Πολιορκημένων καὶ τὸν Πόρφυρα τὸ 1849, πούναι ὄλ' αὐτὰ τὰ ἀντιπροσωπευτικότερα ἀπὸ τὰ ἔργα του. Προτοῦ πεθάνει τὸ 1854 γράφει πάλι μερικὰ ποιήματα στὴν Ἰταλικὴ γλῶσσα, πούναι ὅμως μᾶλλον ἀσήμαντα πρὸς σ' ἄλλα πούχει δώσει. Γενικὰ λίγα χρόνια πρὸ τοῦ θανάτου του παρατηροῦμε μιὰ ἀδυναμία νὰ ἐκφράσῃ καὶ νὰ δημιουργήσῃ.

Τὸ 1857 πέθανε εἴτε ἀπὸ ἀρρώστια τῆς καρδιάς εἴτε ἀπὸ ἀρρώστια τοῦ ἐγκεφάλου ὅπως εἶπαν οἱ γιατροί. Τὸ ἔργο τοῦ Σολωμοῦ ὀρθώνεται τεράστιο μπρὸς σὲ κάθε Ἑλληνα καὶ στέκεται σάν αἰώνιος φωτεινὸς Φάρος, φωτίζοντας πάντοτε τὴν Ἑλλάδα καὶ σὲ ὄρες λαμπρὲς μὰ καὶ στὶς ὄρες τοῦ πειὸ μεγάλου σκοταδιοῦ. Ὁ Σολωμὸς ἔννοιωσε τὴν Ἑλληνικὴ ψυχὴ γιατί ἀγάπησε τὸ τόπο αὐτὸ ἀλλὰ κύρια γιατί ἔβλεπε καθαρὰ καὶ ἀντικειμενικὰ τὴ φύση καὶ τὸ μεγαλεῖο τῆς Ἑλλάδας.

Ν. Ι. ΚΟΥΝΤΟΥΡΗΣ
(Στ'. π. τ.)

ΣΟΛΩΜΙΚΑ ΜΟΝΟΣΤΙΧΑ

Τοῦ Σολωμοῦ μονόστιχα — πιά δύναμη χαλάστρα φωτοσταλίδια τᾶρριξε στὴ γῆ: συντριμμια ἀπ' ἄστρα

ΔΡΟΣΙΝΗΣ

Ἐποστηρίχτηκε μέχρι τώρα—κι' εἶναι σωστὸ κι' ἀληθινὸ—ὅτι ὁ Σολωμὸς εἶχε τάξει για ἰδανικὸ του: τὴν ἀπόλυτη τελειότητα. Ἦτανε λοιπὸν ἐπόμενο νὰ ζητᾶει νὰ ἐκφραστῇ ἀντάξια μὲ τὴ μεγαλειώδη σύλληψη τῆς διάνοιάς του, νὰ γυρεύει δηλαδὴ τὴν τέλεια μορφή. Ἐποστηρίχτηκε ἀκόμα, πὼς τοῦτο τὸ ἀδιάκοπο κυνήγημα, ἦτανε κείνο πού στάθηκε ἡ αἰτία νὰ μὴν ἀφήσει ὁ Ποιητὴς πολλὰ ὀλοκληρωμένα ἔργα· πράγμα θλιβερὸ τόσο γιατί ἡ λογοτεχνία μας στερήθηκε ἀθάνατα μνημεῖα τοῦ λόγου ὅσο γιατί ἡ μελέτη τοῦ ἔργου του ἀπ' τὰ ταιριασμένα ἀποσπάσματα, γίνεται δύσκολη. Ἡ μεστότητα ὅμως καὶ ἡ συμπύκνωση τῆς ιδέας καὶ τῆς ἐκφρασης στὰ μονόστιχα—κυρίως—τοῦ Σολωμοῦ εἶναι τέτοια, πού νὰ δίνει ξεχωριστὴ «θέση κι' ὑπόσταση» στὸ στίχο, νὰ τὸν κάνει νὰ στέκεται ἄρτιος κι' ἀκέραιος κι' ἔτσι ν' ἀντιμετωπίζει τὴν κρίση.

Ἀπ' τὸν ΠΟΡΦΥΡΑ:

Ἄστραψε φῶς καὶ γνώρισεν ὁ νιὸς τὸν ἑαυτὸ του

Μιά ἀστραπὴ δεμένη σὲ λέξη καὶ σὲ ρυθμὸ. Ἐνας τέλειος στίχος γεννημένος μ' ἓνα ὄμορφο καὶ στιβαρὸ νόημα. Σύμπλεγμα θαυμαστὸ. Λέει «ἄστραψε» δὲ λέει «φάνηκε» οὔτε «πρόβαλε». Εἶναι αὐτὴ ἡ κοφτερή, ἡ σκληρὴ φωτεινότητα τῆς μεγάλης ἀμετάκλητης στιγμῆς. Ὅταν ὁ νιὸς βρίσκεται στὴ μεσόθυρα τοῦ θανάτου, ἀστράφτει τὸ φῶς καὶ, τότε μόνον γνωρίζει τὸν προορισμὸ του, τὸν προορισμὸ τῆς ὑπαρξῆς τῆς ζωῆς· λυτρώνεται. Αὐτὴ εἶναι ἡ μιὰ ἐρμηνεία. Ἡ ἄλλη, ὀμορφότερη, λέει ὅτι ἡ εὐτυχισμένη στιγμὴ βρίσκεται μεσ' τὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, κι' εἶναι ἡ ὥρα πού ὁ διαλεκτὸς ἀπαιτεῖ τὸ ἰδανικὸ του (ἡ ὥρα πού ὁ Γύφτος βρίσκει τὸ Βιολί,—στὸ «Δωδεκάλογο». Γι' αὐτὸ κι' ὁ Παλαμᾶς—φανατικὸς σολωμιστῆς—πρόταξε στὸν ἕνατο λόγο του, τὸ παραπάνω μονόστιχο).

Ἀπομεινάρει θαυμαστὸ ἐρμιᾶς καὶ μεγαλείου

Ξερά, λογικά, θὰ ὀνομάτιζα τοῦτο τὸ στίχο: ἡ ἰσορροπία τῶν ἀντιθέσεων. Ἀξίζει ὅμως πολλὰ περισσότερα ἀπ' αὐτό. Μεσ' στὴ λιτότητά του, τὴν ἀύστηρή του λιτότητα εἶναι ὠραῖος. Αὐτὴ ἡ περίφημη, ἡ

μοναδική αναλογία που έχει στην έκφραση είναι από τα λαμπρότερα δείγματα της Σολωμικής ποίησης.

«Απομεινάρι... αρχίζει κι' ή διάθεση που μ'ας δίνει ή πρώτη λέξη αλλοιώνεται με τον δεύτερο μεγαλόπρεπο και σίγουρο ήχο... θαυμαστό... απομεινάρι θαυμαστό... θαυμαστή είναι κι' ή σύνθεση. Με την ίδια βέβαιη αξία τελειώνει ο στίχος «...έρμιας και μεγαλείου. 'Απόλυτη, είναι κι' έδω ή αναλογία. Στην βαρύτητα της «έρμιας» τ' αντίβαρο είναι ταιριαστό: «Μεγαλείου» είναι αμφίβολο αν σ' όλη τη Νεοελληνική ποίηση υπάρχει ακόμα μιὰ τέτοια άτιμητη δαχτυλιδόπετρα.

Άπ' τούς ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΣ ΠΟΛΙΟΡΚΗΜΕΝΟΥΣ

Λαλεϊ πουλι, παίρνει σπυρι κι' ή μάνα τὸ ζηλεύει.

Κι' έδω ο χειρισμός της λέξης και του ήχου είναι θαυμάσιος. Με την αρχή, εκεί στο «λαλεϊ πουλι» προσδίνει έντελώς την ανάλαφρη στιγμή και την άερικη υπόσταση του πουλιού. Μετά ο τόνος κατεβαίνει, σοβαρότερος, για να τελειώσει σε μιὰ βαθειά συγκινητική απόχρωση. 'Η μάνα, Μεσολογγίτισα μάνα, ανήμπορη να θρέψει τὸ παιδί της μακαρίζει και ζηλεύει μιάν άλλη μάνα, του πουλιού τή μάνα, που λαλώντας παίρνει ένα σπυρι για να τὸ φέρει στο μικρό της, άμέτοχη στον ανθρώπινο πόνο. Σ' έτοῦτο τὸ στίχο εκφράζεται τόσο άδρά ή πείνα, που δλάκερη περιγραφή, δέ θα μπορούσε να υπερβάλλει την αξία του. 'Ακόμα βαθειά, πηγαία, ιερή ξεχύνεται ή μητερίσια λαχτάρα που μένει στην ψυχή του Σολωμού σὰ νοσταλγικό καταστάλαγμα. 'Ο ποιητής, αυτός που στερήθηκε τή ζέστα του χαδιού της μάνας μπόρεσε να νοιώσει — τόσο ολοκληρωτικά — τὸν πόνο της.

Πάντα ανοιχτά, πάντα άγρυπνα τὰ μάτια της ψυχής μου.

Χίλιες φορές ν' ανέβει ως τὰ χείλη έτοῦτος ο στίχος, δέν χάνει από όμορφιά. Στη καρδιά μένει πάντα και στο νοῦ. Είναι τὸ πιὸ γνωστό άπ' όλα τὰ Σολωμικά μονόστιχα. Τῶχει προτάξει κι' ο Παλαμᾶς στο μεσόφυλλο της συνονόματης ποιητικής του συλλογής. 'Εκεί έχει την άλλη παραλλαγή: «'Ανοιχτά πάντα κι' άγρυπνα τὰ μάτια της ψυχής μου» 'Η πρώτη όμως και μεστότερη είναι κι' έχει, μ' εκείνη την επανάληψη του «πάντα», περισσότερη και πρεπούμενη έμφαση. 'Απαντάμε κι' έδω τή μεγαλοφυία του ποιητή. 'Η άδιάκοπη αναζήτηση και ή λαχτάρα του ιδανικού εκδηλώνονται σε μιὰ μορφή στιβαρή και βέβαιη πούνοι σαν προσταγή ή σαν διαπίστωση γέννημα του έντονου αυτοέλεγχου του Σολωμού.

Συμπέρασμα άπ' όλα τούτα είναι ότι νοιώθεις, διαβάζοντας τὰ

Σολωμικά άποσπάσματα, πώς ο ποιητής ματωνόταν, κυριολεκτικά, γυρεύοντας την τέλεια μορφή, πολεμώντας να φτάσει τὸ ιδανικό του. Γι' αυτό και τὰ μονόστιχά του, μπορούμε να τὰ λέμε συντρίμια κι' έρείπια, μα πριν άπ' όλα είναι σταγόνες από αίμα κι' ιδρώτα.

ΚΩΣΤΗΣ ΣΚΑΛΙΟΡΑΣ

(Στ'. π. γυμνασίου)

Η «ΦΑΡΜΑΚΩΜΕΝΗ,, ΤΟΥ ΣΟΛΩΜΟΥ

'Ενα ποίημα γεμάτο ανθρώπινο πόνο και άγανάκτηση και συγχρόνως ένας ύμνος πρὸς μιὰ άγνή και άθῶα κοπέλλα είναι ή «Φαρμακωμένη».

Κάθε στίχος του, κάθε λέξη του μαρτυρεί άπλά άλλα συγκινητικά τὸν βαθύτατο σπαραγμό της ψυχής του ποιητή για τὸ θάνατο μιᾶς κοπέλλας, που μὴ μπορώντας να άντέξει περισσότερο στις άδικες συκοφαντίες του κόσμου, τελείωσε τή ζωή της πέρνοντας φαρμάκι.

'Ηταν μιὰ κοπέλλα ως είκοσι χρονών που ο Σολωμός την είχε δει να μεγαλώνη από μικρή. 'Αργότερα άπάγγελλε και τραγουδοῦσε τὰ ποιήματά του. Μιὰ φίλια είχε έτσι άναπτυχθή μεταξύ του ποιητή και της κόρης.

'Αλλά συκοφαντίες και κατηγορίες του κόσμου την έκαναν από άπελπισία να αυτοκτονήση.

Τότε ο Σολωμός με την ψυχή πλημμυρισμένη από άγανάκτηση, και πόνο γράφει αυτό τὸ ποίημα που τὸ όνόμασε «'Η Φαρμακωμένη».

'Ο ποιητής στις πρώτες στροφές άπευθύνεται πρὸς τή νεκρή κόρη και της άποκαλύπτει τὸ μεγάλο του πό-

νο για τὸ θάνατό της λέγοντάς της πόσα δάκρυα έχυσε γι' αυτήν.

'Εκλαψε τόσο πολὺ τὸν άδικο χαμό της, που αν τὰ δάκρυα ανθρώπου μπορούσαν να ξαναζωντανέψουν πεθαμένο, ή κόρη θάβγαине άπ' τὸν τάφο της.

'Ο πρώτος στίχος είναι σὰ μιὰ θύμηση του παρελθόντος, θύμηση τραγική και που την άνακαλεί ο ποιητής για να δώσει πιὸ ζωντάνια και πιὸ δραματικότητα στις έπόμενες στροφές:

Τὰ τραγούδια μου τάλεγεσ όλα,
τουτο μόνον δέν θέλει τὸ πῆς
τουτο μόνον δέν θέλει τ' άκούσης
άχ! τήν πλάκα του τάφου κρατείς.

Ω παρθένα! αν ήμπόρειαν ή κλάψαις
πεθαμένου να δώσουν ζωή
τόσες έκανα κλάψαις για σένα
που θελ' έξης τήν πρώτη πνοή

'Επειτα άπ' αυτές τις δυὸ πρώτες στροφές οί εικόνες γίνονται άκόμα τραγικότερες. Είναι λίγες μέρες πριν από τὸ φοβερό δράμα. 'Ο ποιητής κάθεται δίπλα στην κόρη. Στο πρόσωπό της είναι ζωγραφισμένη με τὰ τόσο χαρακτηριστικά χρώματα της ώχρότητας ή θανάσιμη άγωνία και άπελπισία που την περισφίγγει. Σ' εκείνη τή στιγμή όμολογει σὸν

σύντροφό της ότι θέλει να πιη φαρμάκι για να ήσυχάση απ' όλα αυτά τα μαρτύρια.

Συμφορά! σε θυμοῦμ' ἐκαθόσουν
στο πλευρό μου με πρόσωπο ἀχνό
«τί ἔχεις»; σοῦπα, καί σύ μ' ἀποκρίθης:
«Θά πεθάνω, φαρμάκι θά πιῶ».

Καί τὸ πῆρε πράγματι τὸ φαρμάκι με σκληρότητα στὴν ψυχὴ της γι' αὐτοὺς π' ἀφήνει καὶ τὴν θρηνοῦν. Δὲ λυπήθηκε οὔτε τὴν ὡμορφιά της οὔτε τὰ νειάτα της παρὰ σκοτώθηκε ἄσπλαχνα κι' ἔντυσε τὸ ὠραῖο της κορμί με τὸ νεκρικό σάβανο.

Πόσο ἄδικα τὴν κατηγοροῦσαν! Καί πεθαμένη ἀκόμα τὰ ἄσπλαχνα στόματα δὲν τὴν λυπόνταν καὶ τῆς ἔλεγαν λόγια φρικτὰ πού ὁ ποιητῆς φαντάζεται, πὼς πικρότερα εἶναι ἀκόμα κι' ἀπ' αὐτὸ τὸ ἴδιο τὸ φαρμάκι.

Μὲ σκληρότατο χέρι τὸ πῆρες
ὠραία κόρη, κι' αὐτὸ τὸ κορμί
ὅπου τοῦπρεπε φόρεμα γάμου,
πικρὸ σάβανο τώρα φορεῖ

Τὸ κορμί σου ἐκεῖ μέσα στὸν τάφο.
τὸ στολίζει σεμνὴ παρθενιά
τοῦ κακοῦ σ' ἀδικοῦσεν ὁ κόσμος
καὶ σοῦ φώναξε λόγια κακὰ

Τέτοια λόγια ἂν ἠμπόρεις ν' ἀκούσης
ἀχ τὸ στόμα σου τίθελε βγῆ;
«Τὸ φαρκάκι, πού ἐπῆρα, καὶ οἱ πόνοι
δὲν ἐστάθηκαν τόσο σκληροί».

Καί τώρα ἡ ἀγανάκτηση τὸν κάνει νὰ γυρίση καὶ νὰ μιλήση στὸν κόσμο πού τὰ λόγια του θανάτωσαν τὴ δυστυχισμένη κόρη. Σὲ λίγους στίχους μᾶς εἶναι ζωγραφισμένη ἡ ἀφάνταστη σκληρότητα τῆς Κοινωνίας. Ξεχνοῦν πὼς κι' αὐτοὶ ἔχουν κόρη καὶ γυναῖκα καὶ ἀδελφὴ. Βλέ-

πει ὁ ποιητῆς νὰ δολοφονοῦν με τὰ λόγια τους ἕνα ἀθῶο κορίτσι, καὶ νὰ μὴν λυποῦνται οὔτε ἀκόμα καὶ τὸ νεκρὸ κορμί του στὸν τάφο. Οἱ δύο παρακάτω στίχοι εἶναι γεμάτοι κατηγορία γιὰ τὸν ἄσπλαχνο κόσμο.

Κόσμε ψεύτη! ταῖς κόραις ταῖς
μαύραις
κατατρέχεις ὅσο εἶν ζωνταναῖς,
σκληρὸ κόσμε! καὶ δὲν τοὺς λυπᾶσαι
τὴν τιμὴν ὅταν εἶναι νεκραῖς.

Σῶπα, σῶπα! θυμήσου πὼς ἔχεις
θυγατέρα, γυναῖκα, ἀδελφὴ
σῶπα! ἡ μαύρη κοιμᾶται στὸ μνήμα
καὶ κοιμᾶται παρθένα σεμνὴ

Καί τώρα ἔρχεται τὸ ὠραιότερο μέρος τοῦ ποιήματος. Ἔχομε μιὰ σκηνὴ πού θά μπορούσε ἴσως κανένας μεγάλος ζωγράφος νὰ τὴν ἀποδώσει σὲ μιὰ μεγαλειώδη σύνθεση.

Ἡ μεγάλη μέρα τῆς Κρίσης φθάνει. Οἱ νεκροὶ ξυπνοῦνε γιὰ νὰ κριθοῦνε ἀπὸ τὸν Μεγάλο Κριτῆ. Ἡ κόρη παρουσιάζεται μπροστὰ στὸν Πλάστη τείνοντας τὰ ἄσπρα της χέρια καὶ λέγοντας:

«Κύττα μέσα στὰ σπλάχνα, Πλάστη
Τὰ φαρμάκωσα, ἀλήθεια ἡ πικρὴ,
καὶ μοῦ βγῆκε ὄχι τὸ νοῦ μου, Πατέρα
πού πλασμένα μοῦ τᾶχες Ἐσύ.

ὅμως κύττα στὰ σπλάχνα μου μέσα
πού τὸ κρίμα τους κλαῖνε, καὶ πές,
πές τοῦ κόσμου, πού φώναξε τόσα,
ἔδω μέσα ἂν εἶν' ἄλλαις πληγαῖς.»

Αὐτὴ ἡ ἐμφάνιση καὶ ἐξομολόγηση τῆς κόρης μπροστὰ στὸν Πλάστη εἶναι τὸ σπουδαιότερο μέρος τοῦ ποιήματος. Εἶναι τὰ λόγια πού λέει ἐκείνη τῆ στιγμὴ μέσα στὴ θλίψη τῆς ἡ καρδιά τοῦ ποιητῆ πού αἰσθάνεται καὶ νοιώθει τὴν ἀθωότητα τῆς κόρης.

Τὴ βλέπει νὰ παρουσιάζεται στὸν Πλάστη με τὰ φαρμακωμένα σπλάχνα της, φαρμακωμένα ὅμως μόνο ἀπὸ τὸ φαρμάκι πού αὐτὴ ἡ ἴδια τὰ πότισε ξεχνώντας στὴν ἀπελπισία της τὸ ἔγκλημά της.

Καὶ τελειώνοντας ἀπευθύνεται πάλι πρὸς τὸν κόσμο, τὸν σκληρὸ κόσμο λέγοντάς του:

Σῶπα, κόσμε! κοιμᾶται στὸ μνήμα
καὶ κοιμᾶται παρθένα σεμνὴ!

Στὸ ποίημα αὐτό, ὅπως σ' ὅλα σχεδὸν τὰ ποιήματα τοῦ Σολωμοῦ, βλέπομε πὼς ὁ ποιητῆς ἔχει τὴν ἰκανότητα σὲ λίγους στίχους νὰ ἐκφρά-

ζη ὄλων τῶν εἰδῶν τὰ συναισθήματα. Ἡ λύπη, ὁ βαθὺς πόνος, ἡ ἀγανάκτηση, εἶναι ζωγραφισμένα ὅλα αὐτὰ ὀλοζώντανα σὲ λίγους στίχους καὶ με λίγα λόγια.

Στὰ περισσότερα ποιήματά του ὁ Σολωμὸς ἔχει σκηνές πού κάνουν τὸν ἀναγνώστη νὰ μὲν ἐκστατικός μπροστὰ στὴ σύλληψή τους καὶ μπροστὰ στὴ τελειότητα τοῦ στίχου.

Ἐδῶ μιὰ τέτοια εἶναι χωρὶς ἀμφιβολία ἡ ἐμφάνιση τῆς κόρης μπροστὰ στὸν Πλάστη.

ΕΜΜ. Μ. ΠΑΡΘΕΝΙΑΔΗΣ
(Στ' π. γυμνασίου)

«Η ΤΡΕΛΛΗ ΜΑΝΑ»

«Ἡ Τρελλὴ Μάνα» εἶναι ἕνα τραγοῦδι αὐτοτελὲς τοποθετημένο μεσ' τὴν τραγικὴ ὑπόθεση τοῦ ποιήματος τοῦ Λάμπρου.

Τώρα πού ἡ ξάστερη
Νύχτα μονάχους
Μᾶς ἤρε ἀπάντεχα,
Καὶ ἐκεῖ στοὺς βράχους
Σχίζεται ἡ θάλασσα
Σιγαλινά,

Τώρα πού ἀνοίγεται
Κάθε καρδιά
Σ' τὴν λύπη, ἀκούσετε
Μιὰν ἱστορία,
Πού τὴν αἰσθάνονται
Τα σωθικά.

Οἱ δύο πρῶτες αὐτὲς στροφές, εἶναι ἕνα εἶδος προλόγου, πού ὁ ποιητῆς προδιαθέτῃ τὴ φαντασία μας καὶ τὸν ψυχικὸ μας κόσμο, γιὰ νὰ δεχτῆ τὴ θλιβερὴ ἱστορία, πού πρό-

κειται νὰ μᾶς διηγηθῆ στὶς ἐπόμενες στροφές τοῦ ποιήματος.

Ἡ ὑπόθεσή του εἶναι τούτη: Μιὰ μάνα ἔχει χάσει τὰ δυὸ παιδιά της κι' ἀπὸ τὴν ἀπελπισία της κι' ἀπὸ τὸ μεγάλο πόνου, πού ξεσχίζει τὰ στήθια, χάνει τὰ λογικά της. Τρελλὴ τώρα ἡ δύστυχη μανοῦλα, τρέχει στὸ κοιμητήρι, ὅπου κείτονται τὰ δυὸ μικρά της καὶ χωρὶς νὰ τὸ καταλαβαίνει χτυπάει τὰ σήμαντρα τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὁ ἦχος τους ξαναφέρνει στὸ νοῦ της πλαστικὰ τὴν ἀναπαράσταση τοῦ θανάτου, πού τὰ ἄρπαξε μέσα ἀπὸ τὴν ἀγκαλιά της. Μὲσ' τὴν σιγαλιὰ τοῦ νεκροταφείου, πού δὲν ἀκούγεται ὁ παραμικρὸς θόρυβος, ἔρχονται στὴν ἀρρωστημένη φαντασία της, μιὰ - μιὰ ὅλες οἱ εἰκόνας τοῦ θανάτου τους: Βλέπει τὰ κερὰ ν' ἀχνίζουν, ἀκούει τὰ νεκρο-

κρέβατα νά τρίζουν, τὸ βραχνὸ ψαλσιμο τοῦ παπᾶ, τὸ κρότο τῆς κάσας, ὅταν τὰ κατέβαζαν κάτω στὰ πυκνὰ τοῦ Ἄδη σκοτάδια, στὴν ὕστερη ἀλησιμονιά, καὶ γενικὰ ὅλη τὴν τελετὴ τῆς κηδείας τους.

Τὸ ποίημά του αὐτὸ ὁ ποιητὴς τῷ γραψε πολὺ νέος, τὸ 1822, ἀλλὰ ἡ μορφή του μᾶς δείχνει πὼς ἀργότερα τὸ μετάπλασε, τὸ ξαναδούλεψε, πολλές φορές μὲ πιὸ τεχνικὸ τρόπο ὅσπου νά τοὺς δώση τὴν τελικὴ μορφή.

Γραμμένο μ' ἄφθαστο πέταγμα δημιουργικῆς φαντασίας δονεῖται ὀλόκληρο ἀπὸ μιὰ ἡμερῆ, ἀπὸ μιὰ γαλήνια αἰσθηματικὴτητα, πού βγαίνει μέσα ἀπὸ τὶς φριχτότερες εἰκόνες, καὶ μιὰ θλιβερὴ ἐπωδὸς μᾶς ξαναφέρνει κάθε τόσο, στὶς ψυχικὲς καταταστάσεις τῆς ξετρελλαμένης μάνας.

Γκλάν, γκλάν τὰ σήμαντρα
τῆς ἐκκλησίας,
Γκλάν γκλάν οἱ ἀντίλαλοι
τῆς ἐρημίας
ἀποκρινόντανε
φριχτὰ, φριχτὰ.

Τῆ δραματικὴ ἀλληλουχία τῶν γεγονότων πού φριχτὰ ξετυλίγονται μόλις τὴν καταλαβαίνουμε. Μόλις ὅμως τὴν νοιώσουμε μᾶς πιάνει μιὰ φρίκη ἤρεμη πού βυθίζει τὴν ψυχὴ μας στὰ θλιβερότερα καὶ τραγικώ-

τερα συναισθήματα, πού ὅσο ἤρεμα κι' ἂν δείχνονται, μᾶς δίνουν νά καταλάβουμε πὼς κάτω ἀπ' αὐτοὺς τοὺς στίχους κρύβεται ἓνα ἀπὸ τὰ πιὸ ἀληθινὰ δράματα τῆς ζωῆς. Τὰ ἀσυνάρτητα λόγια τῆς χαροκαμένης μάνας στὴ στρόφη 28 καὶ τὰ ἔντονα ἐρωτήματά της στὴ στρόφη 27 (Γιατὶ τινάζετε πάνω τους χῶματα κ.λ.π.) πού τὰ ὑπαγορεύει ἡ ἀρρωστημένη τῆς φαντασία μᾶς δίνουν μιὰ πιστὴ εἰκόνα τῆς αἰώνιας μάνας, τῆς σπαργμένης, τῆς συντριμμένης μάνας, πού τίποτε πιά δὲν τὴν κρατεῖ στὸ μάταιο αὐτὸ κόσμο, ὅταν ὁ μαῦρος Χάρωντας τῆς πάρει τὰ παιδιὰ της.

«Ὅλοι οἱ στίχοι του κλείνουν μέσα τους αὐτὸ πού λέμε Ἑλληνικό, καὶ μερικοὶ μάλιστα εἶναι μοναδικοὶ γιὰ τὴν τέχνη τους σ' ὅλη τὴν Ἑλληνικὴ ποίηση.

Τὸ ποίημα ἢ μάλλον τὸ τραγοῦδι αὐτὸ ἀγαπήθηκε καὶ τραγουδήθηκε τόσο πολὺ ἀπ' τὸν Ἑλληνικὸ λαό, πού καὶ σήμερα ἀκόμη ἡ μελωδία του μᾶς συγκινεῖ πολὺ. Ὁ Α. Passaw ἀκουγοντὰς το τὸ νόμιζε γιὰ δημοτικὸ τραγοῦδι καὶ σὰν τέτοιο τόβαλε στὴ συλλογὴ του, ἐπίσης καὶ ὁ Ζαμπέλλιος, ὁ Πολίτης μάλιστα τὸ σχολίασε λαογραφικὰ.

ΠΙΤΣΑ Ι. ΣΤΑΘΟΠΟΥΛΟΥ
(Στ'. π. γυμνασίου)

ΒΑΡΚΑΡΟΛΑ

Ἡ βάρκα ὄλο προχωροῦσε, κι' ἄφηνε πίσω της σὰν ἓνα σχίσιμο, σὰ μιὰ μικροῦλα ζάρα, στὸ πρόσωπο τῆς θάλασσας.

Ἐνα πράσινο μαντευότανε μα' κρυὰ δεξιὰ μας κι' ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριά ἀρχίζανε οἱ σπηλιές τῆς Ἑρμιόνης, μαῦρες βαθειές μέσα στοὺς κόκκινους βράχους.

Μπρὸς τὸν ὀρίζοντα, τὰ βουνὰ μόλις ξεχωρίζανε ἀπ' τὸν οὐρανὸ. Κ' ἔλεγες πὼς ὅλα ἦταν καμωμένα τῶνα γιὰ τᾶλλο. Οὔτε γωνιὰ δὲν ἦταν ἀδειανή, τὸ κάθετι εἶχε τὸ ταῖρι του. Καὶ μόνο δίπλα στὸ κεφάλι τοῦ νέου ψαρᾶ ποῦταν ἀπέναντί μου μόνο ἐκεῖ κάτι σὰ νᾶλειπε... Ἴσως ἓνα ἄλλο κεφάλι.

«Μανωλιό» τοῦ λέω, «γιατὶ δὲ παντρεύεσαι;», Κούνησε τὸ ξανθὸ του κεφάλι. «Σὰν περάσω τὰ τριάντα», εἶπε καὶ γέλασε κοροϊδευτικά.

Τᾶξερα ἐγὼ τὰ τριάντα. Ἦταν μιὰ παράδοση γιὰ τοὺς ἀνθρώπους τῆς ἀκρογιαλιᾶς αὐτοὺς πού πίνουν τὴν ἀλμύρα. Λέγαν οἱ παλαιοὶ πὼς ἀπ' τὰ παλληκάρια πού μπαίνανε πιά δοῦλοι τῆς θάλασσας—πιστοὶ καλόγεροι μὲ κελλὶ τὸν οὐρανὸ καὶ μὲ τὸ κουπί γιὰ βαγγέλιο, χωρὶς νά πατήσουν στὴ στεριά ποδάρι—ἓνα, τὸ πιὸ ὁμορφο τὸ πιὸ ἄξιο θᾶπερνε γιὰ γυναῖκα του τὴν νεράιδα τῆς θάλασσας. Τὴν περίμεναν ὡς τὰ τριάντα. Τὴν ἤξερε ὁ Μανωλιὸς τὴν παλιὰ ἱστορία καὶ γελοῦσε κοροϊδευτικά.

Μὰ μέσα του βαθεῖα χωρὶς νά

τὸ ξέρη κι' ὁ ἴδιος κάτι εἶχε μείνει ἀπ' τὴν ξανθὴ νεράιδα. Μ' αὐτὸ τὸ κάτι ἴσως νά μὴν ξυπνοῦσε ποτέ...

Ναὶ! Σὲ κάθε γενιὰ βρισκόντουσαν παλαιοὶ πού λέγανε τὴν ἱστορία. Μὰ κανεὶς δὲ βρέθηκε νά τοὺς πῆ πὼς κάθε βράδυ εἶν' αὐτὴ πού γαλιζει μέσ' τὸ σκοτάδι ἐνῶ ἐκεῖνοι ὀνειρεύονται ἄλλη. Δὲ βρέθηκε κανεὶς νά πῆ πὼς τὰ βαθιὰ μάτια τῆς νεράιδας τοὺς κάνουνε δούλους γιὰ πάντα. Ναὶ κανεὶς δὲ θὰ τοῦ πῆ τοῦ Μανωλιοῦ πὼς κι' ὅταν περάση τὰ τριάντα κι' ἓνα κεφάλι βρεθῆ πλάϊ στὸ δικό του, καὶ τότε ἀκόμη ἡ ξανθεῖα νεράιδα θὰ ζῆ κοντά του, πάντα κοντά του...

Ὁ ἥλιος ἔφευγε.

Ἄργη σὰν ἀράχνη κατέβαιν' ἡ νύχτα κ' ἔφραζε μὲ οὐράνιες κλωστὲς τὸ φῶς. Φοβήθηκα τὴ θάλασσα πού θὰ μ' ἔβρισκε στὸ κορμί της.

«Μανωλιό νά βγοῦμε». Πλευρίσαμε σὲ μιὰ σπηλιά. Σταγόνες τρέχανε ἀπ' τοὺς ὑγροὺς βράχους, κ' ἡ κάθε μιὰ εἶχε μέσα της τὸ φεγγάρι... Μοῦρριξε μιὰ κουβέρτα ἀπ' τὴν ἄλλη μεριά κι' αὐτὸς ξαπλωμένος στὴ πλῶρη περίμενε, χωρὶς νά ξέρη πὼς στὰ πόδια του ἡ νεράιδα παρακαλοῦσε νά τὸν πάρη κοντά της.

«Μανωλιό φοβάμαι». «Εἶναι ἥσυχη καὶ φοβάσαι; Δὲ βλέπεις τ' ἀστέρια πὼς τὴν κάνουν ὁμορφή». Τὴ χάϊδεψε μὲ τὴ χοντρή του παλάμη. Κι' ἀπόρησα πὼς οἱ χοντρές παλάμες νοιώθουν' ἀπὸ ὁμορφιά.

Τὶ νά φοβηθῆ ἀφοῦ αὐτὴ κοιμό-

τανε. Χωρίς να θέλω ψιθύρισα ξεχασμένη. «Μανωλιό πρόσεχε τή νεράιδα». Σά να θυμήθηκε τότε και τὸ γέλοιο του. ἄγριο μὲς τὴ νύχτα ἀντήχησε στ' αὐτιά μου. Ὑστερα τὸ κατὰπικι' αὐτὸ ἢ μαυρίλα. Τώρα τὸ κῶμα μούγκριζε ὑπόκωφα. Φοβήθηκα μὴν ἢ μέρα τὸν ἔβρισκε στὴ κοραλένια ἀγκαλιά της. Δὲν τοῦπα τίποτα. Ἴσως ἓνα ἄλλο του γέλοιο θὰ τὴν ξυ-

ΚΡΙΤΙΚΗ

Εἰς τὴν κριτικὴν μου ἐξοχότητα ἔγινε πρότασις ἐκ μέρους τοῦ σεβαστοῦ καὶ ἀγαπητοῦ μου καθηγητοῦ τῶν Νεοελληνικῶν, νὰ σκηνοθετήσω, οὕτως εἰπεῖν, κριτικὴν ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ γαίαν ἔχοντος ἑλαφρὰν ὑψηλοῦ τὴν φήμην, Ζαχ. Παπαντωνίου. Καὶ σκέπτομαι. Πῶς κατέβηκε τοῦ καθηγητοῦ μου νὰ μὲ βάλῃ νὰ μιλήσω γιὰ πράγματα ποὺ δὲν κατέχω; Ὁ-ρες δύο μπροστά στὸ χαρτί, ἀκαταπύστως τὰ δάχτυλά μου ὀσφραίνονται. Τὰ μυρίζω καὶ τὰ ξαναμυρίζω, ἀλλὰ πῶς νὰ κατέβῃ τὸ ἅγιον πνεῦμα νὰ μὲ φωτίσῃ γιὰ νὰ κρίνω τὸ ἄγνωστον; Θεὲ καὶ βοήθα. Κάτι πρέπει νὰ γράψω. Πρὶν μερικές μέρες μοῦ δόθηκε καὶ διάβασα μιὰ συλλογὴ ἐκλεκτῶν του ποιημάτων. Εἶναι ἐκλεκτά; Ποῦ ὀφείλω νὰ βασιστῶ; Στὴν ἐντύπωση τὴν ἀτομικὴ μου, γιὰ σ' ὅσα λέει ὁ κόσμος; Ὁ μπαμπᾶς μου (ποῦ ξέρει ἀπ' αὐτὰ) μοῦ λέει συχνὰ πῶς γιὰ νάμαι σὲ θέση νὰ ἐκτιμήσω ἓνα καλὸ φαί κι' ἓνα καλὸ κρασί, θὰ ἔπρεπε πολλές φορές νὰ φάω) καὶ ἀπὸ πολλοὺς παρασκευασμένο ἢ οἰνοποιημένο γιὰ νὰ μπορῶ νὰ κάνω παραβολές. Ἐχω δὲ ἐγὼ ἢ

πνοῦσε.

Ὅλα ἦταν ἡσυχα. Κ' οἱ σταγόνες γλυστρούσανε σιγὰ ἀπὸ βράχο σὲ βράχο καὶ πνιγόντουσαν στὴ θάλασσα.

Σίγουρα τὸ φεγγάρι θὰ τοὺς κρατοῦσε κάκια γιὰτὶ τοῦ σβύσανε τὴν ἀσημένια ζωγραφιά του.

ΕΛΕΝΗ ΜΑΓΚΡΙΩΤΗ

(Ζ' ν. γ.)

ἴδια προσέξει τὸν παπαγάλο τῆς γειτόνισσάς μας ποῦ ξέρει ἀρκετὰ Γαλλικά, ἐτόλμησε δὲ ποτε ὁ καθηγητὴς μου τῶν Γαλλικῶν νὰ τοῦ ἀπευθύνῃ τὸν λόγον. Ἄλλ' ἐκεῖνος δὲν ἀπήντησε. Τὰ ποιήματα ἀσφαλῶς τοῦ Ζαχ. Παπαντωνίου εἶναι βαθεῖα κι' ὠραῖα καὶ λαξευμένα σὰν τὶς πέτρες τῆς Ἀκροπόλεως. Ἄλλ' ἐγὼ σὰν τὸν παπαγάλο, ἰδέαν δὲν ἔχω γιὰ νὰ ἐκφρασθῶ σὰν ἡρωῖδα τοῦ Μολιέρου, γιὰ πράγματα ποὺ δὲν κατέχω (Femmes savantes). Ἐπιφυλάσσομαι σεβαστὲ καὶ ἀγαπητέ μου καθηγητὰ μὲ τὶς θερμὲς φροντίδες σας φτερώνοντας καὶ ὄντας σὲ θέση νὰ καταλαβαίνω, καὶ ἀφοῦ καμῆλες φορτωμένες μὲ ποιητικὰ ἔργα διαβάσω καὶ ἀποκτήσω τὴν μηδαμινὴ καὶ σχετικὴ ΓΝΩΣΗ, τότε, γρηὰ πιά, κρυφὰ καὶ σιγανὰ, θ' ἀποτολμάω ἴσως μὲ χαμηλωμένη τὴ φωνὴ νὰ λέγω τὴν ταπεινὴ μου γνώμη. Πάντως, εὐχαριστῶ γιὰ τὴν τιμὴν ποῦ θελήσατε νὰ μοῦ κάνετε μὲ τὸ νὰ μοῦ ζητήσετε γνώμη ἐπὶ τοῦ ἔργου τοῦ γίγαντα ποιητῆ, ὅπως λέει ὁ κόσμος, Ζαχ. Παπαντωνίου.

ΙΟΥΛΙΕΤΤΑ ΓΑΒΡΙΗΛ

(Ζ' ν. γυμνασίου)

“ΕΙΣ ΦΙΛΟΠΑΤΡΙΝ,”

Μὲ τὴν ἀνάλυση αὐτοῦ τοῦ ποιήματος ἐξετάζοντας λεπτομερῶς κάθε μιὰ στροφή καὶ κάθε λέξη, μοῦ δόθηκε εὐκαιρία νὰ κάνω μιὰ κάπως πιὸ φιλικὴ γνωριμία μὲ τὸν Κάλβο, ποῦ ὡς τώρα, κάθε ἄλλο παρὰ συμπαθῆς μοῦ ἦταν, μὲ τὶς ἄχαρες καὶ στεγνὲς ἐκφράσεις του, καὶ μὲ τὰ σχεδὸν ἀκατανόητα νοήματά του. Εἶδα ὅμως, ὅτι παρ' ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ αὐτὰ γνωρίσματα, ποῦ τὸν κάνουν ἀντιπαθητικὸ, στὸ βάθος ὁ Κάλβος νοιώθει τὰ ἴδια μὲ μᾶς συναισθήματα. Στὸ ποίημα αὐτό, δονεῖται ὀλόκληρος, ἀπὸ τὴν ἀγάπη γιὰ τὴν πατρίδα του, καὶ στὶς 24 Ὁδές, μοῦ μιλάει ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ὡς τὸ τέλος γι' αὐτὴν, τόσο ποῦ θὰ μπορούσε κάλλιστα τὸ ποίημα αὐτό, νὰ ὀνομαστῆ «εἰς Ζάκυνθον». Ὁ Φιλόπατρις δείχνει ὅτι πίσω ἀπὸ τὶς στεγνὲς καὶ κομμένες ἐκφράσεις, κρύβεται εὐαίσθητη ἢ καρδιὰ τοῦ ποιητῆ, ποῦ λυώνει ἀπ' τὴν ἀγάπη καὶ τὴν νοσταλγία γιὰ τὸν τόπο ποῦ γεννήθηκε.

Ὀνομάζει, ὁ Κάλβος, τὴν Ζάκυνθο φιλιτάτην, ἐπειδὴ εἶναι πατρίδα του, καὶ θαυμασία, ἐπειδὴ ἔτυχε νὰ εἶναι καὶ ἓνα ὠραῖο νησί. Ἀρχίζοντας ὁ Κάλβος λέει, ὅτι τὸ ποίημά του αὐτό, εἶναι ἓνα ἐλάχιστον δεῖγμα τῆς εὐγνώμοσύνης πρὸς τὴν πατρίδα του, ποῦ τοῦ ἔδωσε τὰ χρυσὰ δῶρα τοῦ Ἀπόλλωνος, ὅπως ὀνομάζει τὸ χάρισμα τῆς ποίησης. Καὶ συμπληρώνει, ὅτι ἢ εὐγνώμοσύνη αὐτῆ, εἶναι καθῆκον, γιὰτὶ οἱ θεοὶ τιμωροῦν τοὺς ἀχαρίστους.

Ἄν καὶ περιπλανήθηκε εἴκοσι χρόνια στὸ ἐξωτερικὸ, μ' ὅλα ταῦτα ποτὲ ὁ Κάλβος, σὲ καμμιά περίπτωσή τοῦ βίου του, δὲν ξέχασε τὴν Ζάκυνθο. Πάντοτε μπροστά του εἶχε τὸ ὄραμα τῆς πατρίδος του, σὰν παρηγοριὰ καὶ βάλσαμο.

Πῆγε στὴν Ἰταλία τὴν χώρα μὲ τὸ κλίμα ποῦ τόσο μοιάζει μὲ τὸ Ἑλληνικὸ τὴν χώρα ὅπου ἤκμασε τόσο ἢ Τέχνη ἐντούτοις δὲν ἐξέχασε ποτὲ τὴν πατρίδα του.

Πῆγε καὶ στὴν Ἀγγλία, τὴν χώρα ποῦ μανιασμένα τὰ κύματα τοῦ Ὀκεανοῦ, ἔρχονται ἀπὸ μακριὰ καὶ σποῦν μὲ λύσσα ἀπάνω στὰ βράχια τοῦ νησιοῦ. Στὴν πρωτεύουσά της, ποῦ εἶναι καὶ ἓνα μεγάλο λιμάνι, ἔρχονται καὶ ἀδειάζουν πλοῦτη, τὰ καράβια, ἀπ' ὅλες τὶς γωνιὲς τῆς γῆς.

Ἐκεῖ ὁ Κάλβος, γνώρισε τὰ ἀγαθὰ τῆς ἐλευθερίας, ποῦ οἱ ἀκτίνες της θεράπευσαν τὸν ψυχικὸ του πόνο.

Καὶ ὅμως κι' ἐκεῖ, ὁ πόνος τῆς ξενιτιάς, κ' ἢ νοσταλγία τῆς πατρίδος, δὲν τὸν ἄφησαν.

Πῆγε καὶ στὸ Παρίσι, τὴν πρωτεύουσα τῶν γραμμάτων, καὶ τὴν πόλιν τῶν διασκεδάσεων, ἀλλὰ κ' ἐκεῖ δὲν λησμόνησε τὴν πατρίδα του.

Τὸ συμπέρασμα τοῦ τέλους, εἶναι ὅτι τόσοσὴν ἢ Ἀγγλία, ὅσον καὶ ἢ Γαλλία καὶ ἢ Ἰταλία, δὲν συγκρίνονται κἂν μὲ τὴν ὠραία του πατρίδα τὴν Ζάκυνθο, ὅπου κάποτε τὰ δάση της καὶ τὰ βουνὰ της ἄκουαν νὰ ἤχοῦν τὰ τόξα τῆς Ἀρτεμῆς, τῆς θεᾶς τοῦ

κυνηγιού.

Και σήμερα οί βοσκοί, σέβονται τις δροσερές πηγές, όπου ίσως να περιπλανώνται ακόμα νύμφες.

Στην θάλασσα που βρέχει την Ζάκυνθο, στο Ίόνιο πέλαγος, γεννήθηκε ή Ἀφροδίτη, ή προσωποποίηση της όμορφιάς.

Και σήμερα, όταν το δειλινό απλώνει τα μαβιά του πέπλα στην Ζάκυνθο, βγαίνουν οί βάρκες για περίπατο, έχοντας μέσα το άνθος των παρθένων της Ζακύνθου, σαν κόρες της Ἀφροδίτης.

Ἄλλα και προϊόντα ώρατα έχει το νησί. Τα κίτρα του, γεμίζουν με την εὐωδιά τους όλο το πέλαγος, ενώ το άμπέλι δώρο θεϊκό, σκεπάζει το νησί.

Ἄλλα και το θαυμάσιο κλίμα, είναι κι' αυτό, ένα εξαιρετικό πρόνομο, δοσμένο από τον Θεό.

Ο ήλιος, που σαν λάμπάδα καίει, φωτίζοντας αιώνια το σύμπαν, χαρίζει με άφθονία, σε μια άδιάκοπη

βροχή, τους καρπούς στο νησί.

Ὡς κι' ή δροσιά της νύχτας, γίνεται την ήμέρα κρῖνοι.

Γι' όλα αυτά τα καλά που με τόση άφθονία της έχουν χαρίσει οί θεοί, ή Ζάκυνθος είναι ευτυχής. Ἄλλα είναι και γι' ένα λόγο άκόμη παραπάνω, γιατί δεν έγνωρισε ποτέ της, τον ξένο ζυγό, πράγμα που είναι υπερβολικόν, γιατί τόσο οί Ἐνετοί, όσο και οί Ἄγγλοι, ύπήρξαν κατακτητές. Ἄλλα ό Κάλβος, στο μῖσος του προς τους Τούρκους, θεωρεί αυτούς μόνον ως κατακτητές.

Και τελειώνει ό Κάλβος, το ποίημά του, με την εύχή. «Εἶθε να μην είναι γραφτό μου να πεθάνω στην ξενητεία, γιατί ό θάνατος είναι γλυκύς, μόνον στην πατρίδα.

Ἄλλοίμονο όμως! Ἡ έπιθυμία του αυτή, ή εύχή, ήταν να μη πραγματοποιηθῆ, και ό δύστυχος Κάλβος, πέθανε στην Ἀγγλία.

Ν. Γ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ
(Ζ'. ν. γυμνασίου)

«Η ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ ΤΩΝ ΜΙΚΡΩΝ»

ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΗ ΣΤΙΣ ΜΥΚΗΝΕΣ

Σαν διαβάση κανείς τα άθάνατα ποιήματα του Ὀμήρου νοιώθει μαζί με τόσες που του γεννιούνται σκέψεις και έπιθυμίες και μια ξεχωριστή. Να πάη και να έπισκεφθῆ τις Μυκήνες, την πολιτεία που ώριζε ό Ἄγαμέμνονας.

Για να έκπληρώσω αυτό το σκοπό ξεκίνησα από την Ἀθήνα. Για

να πάη κανείς έως εκεί πέρνει την Ἱερά όδον που οδηγεί στην Ἐλευσίνα. Χωρίς να το θέλη σαν τρέχει το αυτοκίνητο γεννιούνται στο μυαλό του καινούργες σκέψεις που γυρίζουνε χιλιάδες χρόνια πίσω για να αναπαραστήσουνε τις γιορτές των Παναθηναίων που οί Ἀθηναῖοι για τιμή της Ἀθηνᾶς γιορτάζανε στα

Μικρά και Μεγάλα Παναθήνια με μεγάλες πομπές και φασαρίες. Καθέννας μας σκέπτεται τις γιορτές με το δικό του τρόπο και θα ήθελε να φθάση εκεί που τα μυστήρια έτελούντο, αλλά τώρα δεν είναι παρά ένα φραγμένο μέρος που ούτε και ό φύλακας δεν ήτανε εκεί να το ιδούμε. Ἀφίνουμε για άλλη φορά την έπίσκεψη τούτη και προχωρούμε για το σκοπό που φύγαμε. Περνάμε τα Μέγαρα, την πολιτεία από την όποία ξεκίνησε ό Βύζας και έκτισε το Βυζάντιον, την σημερινή Κωνσταντινούπολη. Σε λίγο την κακή σκάλα που σε μια άκρη ήτανε ό Προκρούστης που ό Θησεύς γυρνώντας στην Ἀθήνα τον έσκότωσε. Φθάνουμε στον Ἴσθμό της Κορίνθου όπου δεν προφθάνουμε να ιδούμε το μεγάλο ανθρώπινο έργο που χώρισε τις δυο ξηρές γιατί ό έλεγχος που μας γίνεται φέρνει τόση φασαρία που μόνον τα κλάμματα ενός μικρού και οί δυνατές φωνές της μητέρας του μου μείνανε στην ανάμνησι. Σε λίγο είμαστε στην Κόρινθο στην αρχαία αυτή πόλη και από μακριά βλέπουμε το φρούριό της και πειό πέρα από αυτό μας λένε πως είναι τα έρείπια της παλιάς πόλης. Το αυτοκίνητο τρέχει με μεγάλη ταχύτητα ανάμεσα σε γραφικούς δρόμους και σε ώραιες τοποθεσίες. Και άφου περάση τα Δερβενάκια εκεί που ό Γέρος του Μωρηά έκανε το Δράμαλη να νοιώση την ταπείνωση και που τώρα ένας άνδριάντας του που στημένος στην πλαγιά του βουνοῦ ξαναζωντανεύει τη μεγάλη αυτή μορφή του γέρου, πέφτουμε προς τον κάμπο του

Ἄργους. Δεν περνά πολλή ώρα και άριστερά μας ξεπροβάλλουν δυο πανύψηλα βουνά και κάτω στις πλαγές μικροτέρων ξεχωρίζουνε οί Μυκήνες. Στρίβουμε άριστερά και σε λίγα χιλιόμετρα μπροστά μας άπάνω σε ένα άπότομο αλλά έπιβλητικό λόφο, ύψώνονται τα τείχη και ή Ἀκρόπολη των Μυκηνών. Για να άνεβοῦμε εκεί πρέπει να περάσωμε την πύλη των Λεόντων Πάνω άπ' αυτή δυο μαρμάρινα άκέφαλα λιοντάρια, στέκονται σιωπηλά το ένα άντίκρου στο άλλο σαν να φυλάνε άκόμη τις πύλες της πεθαμένης πολιτείας. Περνώντας μέσα από γκρεμισμένα κτίρια φθάνουμε σε λίγο στο παλάτι των Ἀτρείδων. Μόλις πάτησα το πόδι μου στο λουτρό άναταράχηκα. Μου ήρθε στο νοῦ ή ιστορία της δολοφονίας του Ἄγαμέμνονα μόλις γύρισε νικητής από τον Τρωϊκό πόλεμο. Ἐρριξα τότε μια ματιά στα έρείπια που με περιτριγύριζαν. Ὅλα είχαν μια ὄψη μελαγχολική. Ἦταν οί μόνον μάρτυρες του χαλασμοῦ και της καταστροφῆς του Μυκηναϊκού πολιτισμοῦ. Πειό κάτω άκόμα σώζεται ένα παλιό υπόγειο ὕδραγωγείο μέσα στο βράχο και μαρτυράει τους χρόνους που εκεί ζούσαν πολλοί πολεμισταί και την σπουδαία τέχνη που είχαμε να φιάνουμε τέτοια έργα πρόσδου. Βγαίνοντας από άλλη μικρή πύλη πέρασα πάλι από την πύλη των Λεόντων. Ξανάρριξα μια ματιά στα λιοντάρια. Αυτή την φορά μου φάνηκαν σαν γερασμένα. Φαίνεται πως βλέποντας κι' αυτά από την ψηλή σκοπιά τους τις τόσες συμφορές και καταστροφές στην πολιτεία που φυλά-

γανε. Μά πάλι στεκόντανε περήφανα γιατί ξέρουνε πώς κατάγονται από μεγάλη γενιά και είδανε και γνωρί-

σανε ένδοξα χρόνια, δόξες πολλές και πολλά κατορθώματα.

ΑΡΙΣΤ. Γ. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΣ
(Α' ν. γυμνασίου)

Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΜΥΛΟΣ

Ήταν απόγευμα! Ο ήλιος κατακόκκινος έλαμπε σαν πετράδι μέσα στον ζαφειρένιο, ανοιξιάτικο ουρανό και σκορπούσε γενναιόδωρα τις ρόδινες, καυτερές ακτίνες του στο άπειρον. Τα βουνά, πανύψηλα και μεγαλόπρεπα, φαίνονταν σαν να κοίταζαν την καταπράσινη πεδιάδα, που άπλωνόταν άπέραντη στα πόδια τους. Έπάνω στα άνθισμένα δέντρα, τα πουλάκια, χαρούμενα και ξένοιαστα κελαϊδοῦσαν γλυκά. Ένας μύλος, μισοερειπωμένος, ξηρμος, σχεδόν έντελως κατεστραμμένος από την χρήση και τα χρόνια, περήφανος όμως πάντα, στεκόταν ασάλευτος στην σιωπηλή και μοναχική πεδιάδα. Όμως, στον άχρηστο και έγκαταλειμένο μύλο, πίσω από τους γκρεμισμένους τοίχους του, μερικοί Έλληνες πατριώτες, κυνηγημένοι από τους σκληρούς και άλύπητους Τούρκους, είχαν βρή καταφύγιο. Γιατί την εποχή εκείνη, ή Ελλάδα δλόκληρη πολεμούσε για την άνεξαρτησία της και κάθε μέρα οί άτρόμητοι ύπερασπιστές της θυσιαζόταν άδίστακτα στον ιερό βωμό της Πατρίδας για να την έλευθερώσουν από τον σκληρό τουρκικό ζυγό. Οί Έλληνες, που είχαν κρυφτή στο μύλο ήταν μόλις δέκα. Ο άρχηγός τους, ήταν ένας νέος άμούστακος

άκόμα, αλλά με χαρακτήρα άνοικτό, όρμητικό και δεσποτικό, με μεγάλα, ζωηρά, γαλανά μάτια, που πετούσαν σπίθες και όπου τó θάρρος και ή σιδερένια θέληση ζωγραφιζόνταν καθαρά. Η φλογερή άγάπη της πατρίδας ήταν στην ψυχή του άπόλυτη και κυριαρχική. Βλέμμα, φωνή, κινήσεις, άκόμα και τó ήλιοκαμένο χρώμα του προσώπου του, όλα φανέρωναν την πύρινη φύση του. Οί εϋθυμοί σύντροφοί του, μιλούσαν μ' ένθουσιασμό για τα τελευταία κατορθώματα του Κανάρη, του Κολοκοτρώνη και άλλων. Ήταν όλοι άτρόμητοι και γενναίοι σαν τον άγαπημένο τους άργηγό και ή φλογερή άγάπη για την πατρίδα άναβε άσβυστη πάντα στα στήθη τους. Ένώ κουβέντιαζαν χαρούμενοι και άμέριμνοι, ένα μεγάλο βοητό άκούστηκε και ποδοβολητά άλόγων. Σηκώθηκαν και έτρεξαν στα ανοίγματα του μύλου για να δουν... Μακριά στον όρίζοντα διακρινόταν ένας σκιερός όγκος, που προχωρούσε δλοένα με θόρυβο. Τό δροσερό άεράκι έπαψε να φυσά, τα φύλλα των δέντρων σταμάτησαν τó τρελλό παιχνίδι τους μαζί του, κι' άπάνω στα φορτωμένα με λουλούδια κλαδιά τους, τα πουλάκια οί μικροί αυτοί τραγουδιστές, σώπασαν και καταφοβισμένοι κρύ-

φτήκαν στις φωλιές τους. Όλοι οί χαρούμενοι μικροί κάτοικοι της πεδιάδας φαινόταν σαν να κρατούσαν την άνάσα τους. Ξαφνικά, άγριες φωνές άντήχησαν και Τούρκοι όρμησαν στην άπέραντη πεδιάδα και περικύκλωσαν τόν μύλο, και χωρίς να χάσουν ένα πολύτιμο λεπτό, οί άπάνθρωποι έχθροί της άγωνιζόμενης Ελλάδας έτρεξαν για να τους αίχμαλωτίσουν ή να τους σκοτώσουν. Μέσα στο έρειπωμένο καταφύγιό τους οί δέκα άνδρείοι Έλληνες προσπαθοῦσαν με κάθε τρόπο να όχυρώσουν την κακόμοιρη, ξεχαρβαλωμένη πόρτα και έτοίμαζαν βιαστικά τα όπλα τους—γιατί οί άτρόμητοι πολιορκημένοι είχαν την γερή άπόφαση να μην παραδοθούν αλλά να πολεμήσουν για να σώσουν την τιμή τους τουλάχιστον, άφοῦ ή ζω τους ήταν καταδικασμένη.

Κι' ένω ό ήλιος έκλινε προς την δύση του και τó σκοτάδι άρχισε ν' άνπλώνεται στην άπέραντη πεδιάδα οί Τούρκοι άρχισαν την επίθεση. Οί βολές τους δυνατές και καταστρεπτικές έπεφταν άλύπητα έπάνω στους γκρεμισμένους τοίχους του μύλου. Οί Έλληνες όμως άπαντούσαν από τα άνοίγματα του καταφύγιου των και ή μάχη έξακολουθοῦσε ένω τó σκοτάδι πυκνό κι' άπειλητικό άπλωνόταν στο κάμπο. Σιγά-σιγά όμως, έπειτα από δυό-τρεις ώρες άκατά-

παυτων, βολών οί λίγες σφαίρες των γενναίων ύπερασπιστών του μύλου τέλειωσαν... Μήν έχοντας τώρα κανένα άλλο όπλο παρά μόνο μερικά σπαθιά οί άνδρείοι πατριώτες βγαίνουν από τó μύλο και χυμοῦν με άσυγκράτητη όρμη στον έχθρό. Βροχή οί σφαίρες των Τούρκων σφυρίζουν στ' αυτιά τους και ξαφνικά ό νεαρός άδελφός του άρχηγού πέφτει κάτω κτυπημένος θανάσιμα. Τότε ό άρχηγός άτρόμητος, τρελλός, μεθυσμένος θαρρείς από τó πολεμικό μένος, που τόν κυρίευε όταν πολεμούσε, σπάθιζε άλύπητα δεξιά κι' άριστερά, θέλοντας με κάθε τρόπο να έκδικήση τόν άγαπημένο του άδελφό.

Ίδρωμένοι, και άναμαλλιασμένοι οί στρατιώτες με άγριέμενα πρόσωπα, με κόκκινα μάτια σφιγμένα δόντια, όρμοῦν, χτυποῦν σαν να παραφρόνησαν. Άλλ' ύστερα από άγώνα άπεγνωσμένο, φοβερό, τρομακτικό, οί γενναίοι πατριώτες σωριάζονται στο ματωμένο χώμα ό ένας μετά τόν άλλον.

Κι' έτσι ό ξεχασμένος κι' έρημικός εκείνος μύλος, που στέγασε τους ήρωϊκούς ύπερασπιστές της Έλληνικής τιμής ώνομάστηκε Κόκκινος μύλος από τó φοβερό εκείνο δράμα.

ΙΩΑΝΝΑ ΧΑΤΖΙΣΚΟΥ
(Δ' ν. γυμνασίου)

Μελαζύ μας

ΞΑΝΑ ΓΙΑ ΤΟΝ «ΕΦΗΒΟΣ»

Ἡ «ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ», στὸ τεύχος τοῦ Σεπτεμβρίου, δημοσιεύει τὸ παρακάτω σχόλιο πᾶν στὴν ἔκδοσή μας: «Εἰς τὸν «Ἐφηβόν» τὴν συμπαθητικὴν αὐτὴν μηνιαίαν ἔκδοσιν τῆς «Συντροφικῆς τῶν μαθητῶν τοῦ Π. Λ. Ἀθηνῶν» ὑπάρχουν ἐνδιαφέροντα «δείγματα γραφῆς» τῶν νέων σπουδαστῶν, μερικοὶ τῶν ὁποίων δὲν ἀποκλείεται νὰ προετοιμάζον ἐυχάριστους ἐκπλήξεις γιὰ τὴν λογοτεχνίαν μας. Ἐπίσης εἰς τὸ τεύχος Ἰουλίου τοῦ αὐτοῦ περιοδικοῦ ἀφιερωμένον κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὸν Κωστήν Παλαμᾶ τὸ Μνημόσυνον τοῦ μεγάλου νεκροῦ τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων, πού ἔγινε στὸ Πρότυπο Λύκειο, μὲ ὄλας τὰς ὀμιλίας τῶν μετασχόντων μαθητῶν».

ΔΕΥΤΕΡΗ ΧΡΟΝΙΑ

Μὲ τὸ ἀνοιγμα τοῦ σχολείου, τὴν 1ῃ τοῦ Ὀκτωβρίου, ἡ «ΣΠΛΑ» μας μῆκε στὴ δευτέρα χρονιά τῆς ὑπαρξῆς της.

ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΚΕΣ ΓΙΟΡΤΕΣ

Μὲς τὶς δύσκολες μέρες πού περνοῦμε ὑπάρχει ἓνα πλῆθος μικρῶν παιδιῶν πού ὄχι μόνον ὑποφέρουν ἀπὸ ἔλλειψη ἀρκείας τροφῆς ἀλλὰ καταστρέφονται ἀπὸ διάφορες ἀρρώστειες πού βρῆκαν ἔδαφος ν' ἀναπτυχθοῦν στὰ ἀσθενικά τους σώματα. Γιὰ τὰ ἀρρωστα αὐτὰ παιδιά αἰσθανόμαστε πὼς ἔχομε καθήκον νὰ προσφέρουμε, ὅτι, εἶναι δυνατόν καὶ νὰ τὰ ἀνακουφίσουμε. Σκεφτήκαμε πὼς ἡ διοργάνωση διαφόρων γιορτῶν ἦταν ὁ καλύτερος τρόπος γιὰ τὴν συγκέντρωση ἀρκείων χρημάτων. Οἱ μεγάλες τάξεις τοῦ γυμνασίου συναγωνίστηκαν ποιά θὰ ἐμφανίσῃ τὴν καλύτερη γιορτὴ καὶ ποιά θὰ συγκεντρώσῃ περισσότερα χρήματα.

Πρώτῃ ἡ Ζ' ν. Γυμνασίου στίς 28 Νοεμβρίου παρουσίασε μιὰ πολὺ ἐπιτυχημένη γιορτὴ. Τὰ παιδιά τῆς τάξης αὐτῆς μὲ καθοδηγητὴ πάντοτε τὸν καθηγητὴ της κ. Ἀγγέλου, ἐργάστηκαν πάρα πολὺ καὶ παρουσίασαν κάτι ἀληθινὰ πρωτότυπο. Ἐκτὸς ἀπ' τὴν μουσικὴν παρουσίασαν διάφορα παιχνίδια πού τράβηξαν πάρα πολλὰ χρήματα. 3.500.000 δρχ. μαζεύτηκαν καὶ ἀπετέλεσαν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐράνου γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ παιδιοῦ.

Οἱ 2 Ἐκτεσῦστερα—στίς 19 τοῦ Δεκεμβρίου παρουσίασαν ἓνα πιο ὠργανωμένο πρόγραμμα ἀλλὰ πρέπει νὰ ὁμολογηθῇ ὅτι στάθηκε πολὺτιμο βοήθημα ἡ πείρα πού ἀποκτήθηκε ἀπὸ τὴ γιορτὴ τῆς Ζ' ν. Γυμνασίου. Τὸ πρόγραμμα εἶχε διαιρεθῆ σὲ 2 ξεχωριστὰ μέρη στὸ μουσικὸ πρῶτα καὶ ὕστερα στὸ μέρος τῶν παιχνιδιῶν. Παίχτηκαν διάφορα κομμάτια στὸ πιάνο ἀπὸ τὶς συμμαθήτριες Ἀποστολοπούλου καὶ Παρθενιάδου, ἀπὸ τὸν συμμαθητὴ Παρθενιάδην μὲ συνοδεία βιολιοῦ ἀπ' τὸν ἀπόφοιτο Ἀκράτο. Ἀκόμα ἡ συμμαθήτρια Φιλιππίδου χόρευε σόλο ἓνα βάλς. Ἐκεῖνο ὅμως πού εἶχε τὴν περισσότερη ἐπιτυχία μέσα σ' ὄλα αὐτὰ, ἦταν οἱ σατυρικοὶ στίχοι γιὰ τοὺς καθηγητὰς μας γραμμένοι μὲ ἀρκετὸ πνεῦμα καὶ τραγουδισμένοι ἀπὸ μικρὴ χορωδία συμμαθητῶν μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν συμ. Ἐρμογένη. Στὴν γιορτὴν αὐτὴν εἶχαν ἔρθει καὶ ἀρκετὰ παιδιά ἔξω ἀπ' τὸ σχολεῖο, γι' αὐτὸ καὶ τὸ ποσὸν πού συγκεντρώθηκε ἔφθασε τὰ 5 ἑκατομύρια.

Κι' ἔτσι μὲ τὶς γιορτὲς αὐτὲς μαζί μὲ κάτι ἄλλα μικρολαχεῖα πού ἔφτιαξαν οἱ μικρότερες τάξεις συγκεντρώθηκαν 10 ἑκατομύρια, μὲ τὰ ὁποῖα δώσαμε λίγη ἀνακούφιση στὰ ἀρρωστα παιδιά τῆς ἡλικίας μας.

Ἡ ΔΙΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΩΝ ΤΑΞΕΩΝ

Μὲ τὴν πρωτοβουλία τῶν κ. κ. καθηγητῶν μας Ἀγγέλου καὶ Γιαλούρη οἱ τάξεις τοῦ Γυμνασίου, στίς 30 Δεκεμβρίου 1943, διαγωνίστικαν σέ: σατυρικὸ ποίημα ἀνέκδοτο, λόγο ἐκ τοῦ προχείρου, μεγαλύτερο ψέμμα καὶ θεατρικὸ σκέτς. Ἐπαθλον ἦταν μιὰ πιατέλα μὲ κάτασπρους κουραμπιέδες.

Ὅλες οἱ τάξεις εἶχαν προετοιμαστῆ μὲ πολλὴ προθυμία καὶ παρουσίασαν γενικὰ μιὰ καλὴ ἐμφάνιση.

Τὰ μέλη τῆς κριτικῆς ἐπιτροπῆς ἦταν ὁ κύριος καὶ ἡ κυρία Beregean, ὁ κ. Μωραϊτῆς, ἡ κυρία Συκουτρῆ, ὁ γιατρός μας κ. Χρηστίδης καὶ μερικοὶ γονεῖς.

Ἡ γιορτὴ ἄρχισε μὲ λόγο ἐκ τοῦ προχείρου στὸ θέμα: Κουραμπιέδες. Καλὴ ἐρα μίλησε ὁ μαθητὴς τῆς Στ' π. τ. Σκαλιόρας,

Ἀκολούθησαν τ' ἄλλα ἀγωνίσματα καὶ τελευταῖο ἦταν τὸ σκέτς.

Στὸ σκέτς πρώτη ἦλθε μὲ μεγάλῃ ἐπιτυχίαν ἡ Ζ' ν. τ. Μᾶς παρουσίασε ἓνα πάρα πολὺ καλὸ θέμα μὲ τίτλο: «Δρᾶμα στὸν πύργο» γραμμένο ἀπὸ τοὺς συμμαθητὰς μας: Κ. Κόχειλα, Α. Κούρτη καὶ Α. Δέτσικα.

Στὴ βαθμολογία πρῶτες ἦρθαν ἡ Στ' π. τ. καὶ ἡ Ζ' ν. τ. πού οἱ μαθητὲς τους μοιράστηκαν μὲ πολλὴ δικαιοσύνη!! τοὺς νόστιμους κουραμπιέδες τῆς κ. Beregean.

Αὐτὴ ἡ γιορτὴ πού εἶχε καλὰ ἀποτελέσματα, μᾶς ἔδειξε τὴ δυναμικότητα τῶν τάξεων.

Εὐχαριστοῦμε πολὺ τοὺς διοργανωτὰς της, πού μὲ τὴν ὠραία τους πρωτοβουλία μᾶς χάρισαν ἓνα εὐχάριστο ἀπογεμα.

Ἡ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΙΑΤΙΚΗ ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ Σ.Π.Λ.Α.

Τὴ Δευτέρα, στίς 27 Δεκεμβρίου γιορτάστηκαν ἀπὸ τὴν ΣΠΛΑ μας τὰ Χριστούγεννα, σὲ μιὰ γιορτὴ πού ἦταν ἓνα εἶδος οἰκογενειακῆς συγκέντρωσης, γιατί

συγκεντρώθηκαν γύρω ἀπὸ τὰ πολύχρωμα ἀναμμένα κεράκια τοῦ Χριστουγεννιάτικοῦ δένδρου ἀδελφωμένα ὄλα τὰ μέλη τῆς ΣΠΛΑ. Μαζί μας ἦταν ὁ Διευθυντὴς μας κ. Μπερζάν μὲ τὴν Κυρία Μπερζάν, ὁ συνδιευθυντὴς μας κ. Μωραϊτῆς, καὶ οἱ καθηγητὰς μας κ. Ἀγγέλου καὶ κ. Σβορώνος.

Πρῶτα ἡ συμμαθήτρια Παρθενιάδου μᾶς ἔπαιξε μὲ πολὺ αἶσθημα ἓνα κομμάτι τοῦ Μπετόβεν στὸ πιάνο, ὕστερα ὁ συμμαθητὴς Σηλιωτόπουλος μᾶς ἔπαιξε κι' αὐτὸς στὸ πιάνο μιὰ σύνθεση δική του, καὶ μιὰ πρόχειρη χορωδία τραγούδησε τὰ κάλαντα. Οἱ συμμαθήτριες ὕστερα Ἰουλιέττα Γαβριὴλ καὶ Ἐλένη Μαγκριώτη μᾶς διάβασαν ἡ καθεμιά ἀπὸ ἓνα πολὺ ὠραῖο διήγημά τους γραμμένο ἀποκλειστικὰ γιὰ τὴν γιορτὴ μας. Ὁ συμμαθητὴς Κ. Σκαλιόρας κατόπιν διάβασε μὲ τὴν ὠραία ἀπαγγελία πού τὸν διακρίνει ἓνα ὠραϊότατο διήγημα τοῦ Βενέζη καὶ στὸ τέλος κόπηκε ἡ πῆττα, ἡ ὁποία καὶ φαγώθηκε μὲ προθυμία καὶ ταχύτητα. Ἡ ὄμορφη τούτη γιορτὴ μας ἔκλεισε μὲ τὶς εὐχὲς πού μᾶς ἔδωσε μὲ λίγα λόγια ὁ κ. Μπερζάν.

ΑΘΛΗΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ

Κάθε Πέμπτῃ οἱ μεγαλύτερες τάξεις τοῦ Γυμνασίου συγκεντρώνονται στὸ γυμναστήριο τοῦ Πανελληνίου, κι' ἐκεῖ μὲ τὴν καθοδήγηση τοῦ γυμναστοῦ μας κ. Πενέση καὶ τοῦ καθηγητῆ μας κ. Ἀγγέλου ἀσχολούμεθα στὰ διάφορα σπόρ. Περισσότερο προτιμᾶται τὸ μπάσκετ-μπῶλλ. Κι' ἔγινε ἀξιόλογη προσπάθεια. Ἔτσι μὲ προπονητὴ τὸν κ. Ἀγγέλου καταρτίστηκε μιὰ ἀρκετὰ καλὴ ὁμάδα μὲ παίκτες ἀπὸ ὅλες τὶς τάξεις καὶ ἰδιαίτερα ἀπὸ τὴν Ζ' ν. τ. Οἱ παίκτες τῆς ὁμάδας εἶναι οἱ ἑξῆς: Κόχειλας, Κούρτης, Ναούμ, Βιτζίνης, Δέτσικας, Ἐρμογένης.

Παράλληλα μὲ τὴν δημιουργία αὐτῆς τῆς ὁμάδας ὁργανώνονται καὶ ὁμάδες ποδοσφαίρου καὶ χάντ-μπῶλλ. Κύριοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ποδοσφαίρου εἶναι οἱ μαθητὲς τῆς Στ' ν. τ. πού σημειώνουν ἀξιό-

λογα αποτελέσματα. Αναφέρουμε μερικώς: Ναούμ, Αξελός, Τορόσης, Γαϊτανόπουλος και Κισκήρας της Ζ'. ν. τ. Ελπίζουμε στο επόμενο τεύχος να αναγράφουμε τις συνθέσεις των ομάδων χάντμπόλλ, ποδοσφαίρου, καθώς και τη δημιουργία ομάδας βόλλεϋ-μπόλλ.

Μεγάλο θόρυβο προκάλεσε η συνάντησις που αναγγέλθηκε για την έρχομένη εβδομάδα, μεταξύ των ομάδων μπάσκετ-μπόλλ των κ. κ. καθηγητών και των μαθητών.

Τ' αποτελέσματα αυτής της πρώτης συναντήσεως θα αναγγελθούν στο 5ο τεύχος του «Εφήβου».

Από τώρα είμαστε βέβαιοι ότι θα είναι υπέρ των μαθητών.

Κι' ένα νέο, που δείχνει θέληση και έπιμονή: Η Ε'. ν. τ. έκανε ομάδα μπάσκετ-μπόλλ, που προπονει έντατικά, για να συναντηθῆ με την ομάδα της Ζ'. ν. τ. και να της άποσάση την κυριαρχία σ' αυτό το παιχνίδι.

Η προσπάθεια αυτή των παιδιών της Ε'. ν. τ. είναι ιδιαίτερα έπιανετή, όταν λάβη κανείς ύπ' όψη του ότι αυτά τὰ παιδιά τώρα μόλις έμαθαν τον τρόπο της διεξαγωγῆς ενός παιχνιδιού τόσο δυσκόλου σαν το μπάσκετ-μπόλλ. Επίσης τὰ κορίτσια της Ε'. ν. τ. προετοιμάζουν ομάδα βόλλεϋ-μπόλλ και παράλληλα προς την ομάδα του μπάσκετ τὰ άγόρια της ίδιας τάξης έτοιμάζουν ομάδα ποδοσφαίρου.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Οί έκδρομές είναι πάντα πολύ άγαπητές. Οί σημερινές βέβαια συνθήκες δέν είναι καθόλου ευνοϊκές, αλλά υπάρχουν ευτυχώς άκόμη οί καλές μέρες και τὰ γερά πόδια μας. Κι' έτσι μίαν όμορφη φθινοπωρινή μέρα πήγαμε ή Ζ'. και ή Ε', γυμν. στο κτήμα του «Πύργου της βασιλίσσης» μιά ώρα περίπου με τὰ πόδια από το τέρμα Πατησίων. Είναι μιά περίφημη τοποθεσία με δένδρα πολλά. Είχαν έρθει μαζί μας έκτός από τον συνδιευθυντή μας κ. Μωραίτη, οί καθηγηταί μας κ.

Αγγέλου, κ. Κατσαπάρας, κ. Κορνούτος, και κ. Σωτήρος. Παίξαμε διάφορα παιχνίδια όλη την μέρα και κατά το άπογευματάκι με πολύ κέφι ξαναγυρίσαμε στην Αθήνα.

Η δεύτερη έκδρομή ήταν ήρωϊκότερη. Η Ζ'. ν. γυμν. με τον κ. Αγγέλου πήγε μιά ψυχρούτσικη μέρα με τ' αυτοκίνητο ως την Φραγκοκλησιά κι' από κεί με τὰ πόδια ως την Πεντέλη. Περάσαμε όμως περίφημα. Καθισμένοι ανάμεσα στα πεύκα της Πεντέλης παίξαμε διάφορα παιχνίδια διασκεδαστικώτατα, που τόσα ήξερεν ό κ. Αγγέλου. Κατά τις 3 γεμάτοι καθαρόν άέρα και κέφι ξεκινήσαμε για την έπιστροφή τραγουδώντας υπό την συνοδείαν του άκκορντεόν του Λεκατσά.

ΝΕΑ ΑΠ' ΤΙΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ

Πολλά για την κίνηση των κοινοτήτων δέν έχουμε να σας πούμε, έξαιτίας της άνωμαλίας που έφερε ή έπίταξη.

Θά σας αναφέρουμε μόνο δύο «πολιτειακές μεταβολές».

Στην Δά'. ν. τ. άπ' την άρχή σχεδόν του χρόνου, τὰ παιδιά της κοινότητας άλλαξαν το πολίτευμα της κοινότητάς των με βάση τη Ρωμαϊκή διοίκηση: δηλαδή ή διοίκηση άποτελείται από δύο έναλασσομένους προέδρους, (ύ πα το ι) γραμματέα και ταμιά.

Η τάξη αυτή έκαμε το πρώτο βήμα στην κατάργηση του θεσμού του προέδρου.

Στην Ζ'. ν. τ. πάλι ή μεταβολή αυτή έγινε ριζικότερη. Η διοίκηση είναι κάτι παραπλήσιο του Κογκρέσσου (Διοικητική Έπιτροπή των Πέντε). Τὰ μέλη αυτής της έπιτροπῆς προεδρεύουν καθένα με τη σειρά του από μιά εβδομάδα.

ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΙΕΣΤΗΡΙΟΥ

Πληροφορηθήκαμε ότι ή Στ'. ν. τ. άνοιξε «στιλβωτήριο», κι' έγκαινίασε τις δουλειές του στις 21-2-44 στο Πάρκο, γυαλίζοντας τὰ παπούτσια του κ. Αγγέλου. Ευχόμαστε καλά κέρδη.